

Vpliv Italije je bil silno močan tudi na Dunaj, in ta vpliv je šel čez naše kraje. Zato je za nas važno posebno to, kar piše gospod pisatelj o cerkveni glasbi v akvilejskem patriarhatu. Cerkev je dala s sveto mašo, z breviarijem in z liturgičnimi spevi mnogo novih elementov za razvoj narodne in umetne pesmi, ker je pri bogoslužju sodelovalo tudi ljudstvo. Tudi ljubavne latinske pesmi so bile tedaj često prirojene po vzorcu cerkvenih himnov. Gospod pisatelj razpravlja potem, kako so cerkvene pesmi vseh vrst, zložene za razne cerkvene čase in pobožnosti, prihajale med ljudstvo.

Geza pl. Fejervary,
novi ogrski ministrski predsednik.

Najstarejše „glasbene matice“ so bile cerkvene bratovščine, katerih prvo nahaja gospod pisatelj na Dunaju v XIII. stoletju. Kmalu so nastale igre, ki so predstavljale v prvi vrsti biblične motive, naslanjaje se na katoliško bogoslužje. Za enoglasnim petjem nastopa večglasna pesem. V cerkvah so nastopile orglje; pri sv. Štefanu na Dunaju so jih imeli že l. 1334. Dalj časa se pomudi gospod pisatelj pri „meister-sängerjih“, ki so pevali svoje pesmi ob sprem-

ljevanju glasbil. Potem pridejo na vrsto plesavci, godci in potujoči pevci. Med njimi so bili ljudje vsake vrste, kakor priča pesem:

Secta nostra recipit
iustos et iniustos
claudos atque debiles,
senio combustos,
bellosos, pacificos,
mites et insanos,
Boemos, Teutonicos,
Sclavos et Romanos.

Torej so bili najbrže tudi Slovenci med to pisano pojočo družbo. Njihova nramnost je bila različna, kakor tudi njihove pesmi:

Tales versus facio,
quale vinum bibo;
nihil possum facere,
nisi sumpto cibo.

Tako se je poleg nabožne in resne umetnosti razvijala že tedaj lehkomišelnost in dovtipna pesem. Proti takim godcem so nastopili cerkveni zbori, ki so obsojali nramnost in opominjali posebno duhovnike, da se naj ne družijo s takimi „umetniki“.

Teoretični pouk v petju se je gojil ob cerkvah v posebnih šolah. Od Rudolfa I. dalje se vedno bolj množile cerkvene pevske in glasbene šole, pozneje gojile glasbo tudi vseučilišča, katerih dijaki so se vežbali v prvi vrsti v cerkvenem petju, potem pa gojili tudi kratkočasno glasbo. Ne moremo se spuščati v podrobnosti, a omenimo le „Dvorno kapelo“, ki je imela odločilni vpliv na glasbo in katere prvi voditelj je bil Slovenec Slatkonja.

Hvaležni smo gospodu pisatelju, da se je obširneje ozrl na tega zanimivega moža. Slatkonja, ki je prevajal svoje ime tudi v „Goldpferd“ ali „Chrysippus“, je bil rojen v Ljubljani dne 21. marca 1456. Bil je ljubljanski kanonik in dvorni kaplan cesarja Maksimilijana I. L. 1499. je postal novomeški prošt, leta 1500. župnik v Št. Rupertu, l. 1503. je postal stolni prošt v Ljubljani, 1513 pa dunajski škof. Neminljivih zaslug si je pridobil za glasbo. Bil je cesarjev zaupnik in je izvrševal njegove ideje. Umrli je 26. aprila 1522. in je pokopan v stolnici svetega Štefana.

Priloge v glasbenih zgledih in slikah pojasnjujejo besedilo knjige, ki je res monumentalnega pomena za glasbo naše države, in kakor kaže naš površni pogled, ni brez zanimivosti za našo domovino.

Željno pričakujemo nadaljevanja.

Dr. E. Lampe.

